

בדרכו אמונה

במשנת מרן רשכבה"ג הדרך אמונה זללה"ה

לקראת היארצייט השני, תלמידיו הגדולים משרטטים דרכו אמונה, עובדות הוד ממחיצת רבינו. הגאון רבי אברהם מאיר הכהן קפלן שליט"א מח"ס לשיח באמרתך ומרבני המכון

הנה ידוע ומפורסם לכולם כמה עסק רבינו זצוק"ל עשרות בשנים בתשובות שהשיב ברבבות אלפי מכתבים לכל השואלים בכל קצוות תבל, לא יאומן כי יסופר, היה לו סדר מיוחד בכל ערב לכתובת התשובות.

לפני כט"ו שנה שאלתי את רבינו זצוק"ל מדוע הוא כותב בהרבה מכתבים **"כשתהיה בב"ב תכנס"**, אמר לי רבינו זצוק"ל שהוא מקבל כשישים מכתבים ביום, ומפני ריבוי המכתבים אזי אם התשובה טעונה ביאור וארכיות, או שהשאלה אינה מובנת, הוא כותב להיכנס. ובפעם אחרת אמר לי רבינו זצוק"ל כשבת שחוק על פניו "תשעים אחוז לא באים". וכמובן שבמשך השנים המכתבים נתרבו הרבה יותר.

באחד הפעמים שכתב לי רבינו זצוק"ל זיע"א "תכנס", היה זה בנוגע לשאלה ששאלתי על מש"כ בספרו דרך אמונה, ולכן קבעתי עם הנכד שאבוא מירושלים עם החברותא ללבן את הדברים עם רבינו זצוק"ל, כאשר הגענו לבית רבינו זצוק"ל, היה זה ביום חם של קיץ לאחר מנחה, ובאמצע הקבלת קהל רבינו זצוק"ל נרדם, כל הציבור התפזר וחשבנו שהגענו לריק ונשוב ריקם, אך הנכד שידע שטרחנו והגענו מרחוק, סיכם עם הנכד התורן יותר מאוחר שיקרא לנו כאשר הרב יתעורר ונוכל ללבן עמו את הדברים, וכך הוה, שרבינו זצוק"ל המתין לנו שנבוא.

וכאן המקום להזכיר את הרבנית הצדקנית אשת חבר ע"ה, שכאשר באנו לבית וישבה בפתח, אמרה לנו שהיא כ"כ שמחה שאנחנו מספיקים לדבר עם הרב, והוסיפה שהרב מחכה לנו ולא עולה עדיין לקומה העליונה לסדריו בשביל שיוכל להשיב על שאלתינו, וכך זכינו לישוב עם רבינו זצוק"ל במשך כרבע שעה וללבן את דבריו בספר דרך אמונה, ונתן לנו מזמנו היקר מאד למען יתבררו הדברים.

מלבד הזיכוי הרבים והרבצת התורה שהיה במכתבים, היה משמח אנשים בזה, כל פעם שזכינו לקבל מכתב בדואר, היה זה יום שמחה בבית וכל בני הבית מגדול ועד קטן צהלו והתרגשו ממש בקריאות "הגיע מכתב מר' חיים".

כמו"כ כמעט בכל פעם שהייתי פוגש את רבינו בהזדמנויות שונות והייתי אומר לו את שמי ושאיני שולח לו מכתבים, **"היה אומר לי לכהנים אני כותב הראשון" מחמת מצות וקדשות.**

מעבר לזה יצאו לאור כבר עשרות חיבורים מהמכתבים הרבים שרבינו זצוק"ל כתב, ובכל חיבור מכח דברי רבינו, דברי התורה

רבינו הגדול מרן זצוק"ל לימד את הדור כולו שאפשר להיות מזכה הרבים גדול ובעל חסד נפלא, והכל מתוך התורה בעצמה. כמה זיכה רבינו את הדור בספריו הרבים בכל מקצועות התורה ממש, כמעט לא הניח דבר שאין לו ע"ז איזה חיבור.

החל מהערות ע"ס המסכתות ומפרשי הש"ס, פירושו על הירושלמי ומסכתות קטנות, חיבורו הגדול והעמוק דרך אמונה על הרמב"ם זרעים, וכלה בספריו שונה הלכות, טעמא דקרא על התורה, ספר המוסר ארחות יושר וביאוריו בתורת הח"ן. הכל היה מתוך עמל ויגיעה עצומה מנערותו ועד זקנותו ממש ללא הרף, בצניעות ובפשטות מופלאה כאחד מאברכי כולל חזון איש.

כמה היה מזרז אחרים לחבר חיבורים ולכתוב ספרים, כל פעם שהייתי מביא לפניו איזה חיבור שחיברתי, היה יושב וקורא ומעביר עיניו על הדברים, ואז משבח את הדברים וכמה הוא נהנה לקרוא בספר, כמה פעמים אמר לי מעצמו שהוא נהנה מהספרים שלי וקורא בהם.

היה פעם שבאתי אצלו סמוך ונראה לשנת השביעית, שאל אותי הרב: **על שביעית כתבת**?! שאלתי אותו האם צריך לכתוב ע"ז? השיב לי בודאי שצריך, ואז נתן לי הוראות מה ללמוד במסכת זו, את הרמב"ם והחזו"א, ולהוציא ספר. הלואי שאזכה לכך בקרוב. ופעם אמר לי רבינו זצוק"ל שגם אם כתיבת ספר לוקחת זמן רב אין לחשוש מביטול תורה.

לפני כמה שנים בתחילת זמן חורף הייתי אצל רבינו זצוק"ל עם בני ניי"ו, רבינו זצוק"ל שאל אותנו מה הוא לומד, הבן שלי אמר לו שהוא לומד יבמות, ואז ממש אורו עיניו של הרב, ואמר לבני: זו מסכתא יפה תכתוב על זה, שאלתי את רבינו זצוק"ל אם הוא יכתוב ע"ז האם רבינו זצוק"ל יכתוב לו מכתב ברכה, השיב רבינו זצוק"ל **שאם זה יהיה טוב, הוא יכתוב.**

ואכן באותו זמן חורף הבן שלי עמל ויגע במסכת יבמות והעלה על הכתב הערות וחדושים על שני הפרקים הראשונים ביבמות, עד שמזה יצא לאור עולם חיבור נפלא, וזכינו בס"ד שרבינו זצוק"ל צירף את ברכתו בחתימת כתי"ק למכתב ברכה שכתב חתנו שליט"א.

כאשר אחד מבני ניי"ו רצה לעשות הכנה דרבה לקראת הבר מצוה, הסתפק האם ללמוד מסכת של גמרא או סדר משניות, ולסיים בסעודת הבר מצוה, שאלתי את רבינו מאי עדיף טפי, והשיב רבינו **שילמד את שניהם, ואם הוא ירצה הוא יוכל.**

הרגשה טובה והיה ממש משמח את הלבבות ומפיח רוח חדשה בקרב שבורי לב, היה מתיחס באופן אישי ובחיבה יתירה לכל אדם בכל גיל ואפילו לילדים קטנים.

כמעט בכל פעם שהייתי בא לרבינו זצוק"ל היה קורא בקול **"פסיק רישא ולא ימות"**, וכוונתו היתה לשם חיבורי "פסיק רישא" [תשובות ופסקים מחמיו מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל, ורבינו זצוק"ל נהנה מחיבור עד מאד], וכאשר הייתי אומר לרבינו שיברכני, היה אומר לי **"פסיק רישא ולא ימות" זה הברכה**.

וכך היה אומר ממלי דשמחה לכל אחד ואחד. ומי שנהג בעין טובה הוא הזוכה לברכה, וכך חיבוריו ומכתביו של רבינו זצוק"ל נתברכו ותורתו מתרחבת והולכת ללא גבול ומידה.

ויש להוסיף שלכן זכה רבינו זצוק"ל שברכותיו נתקיימו כידוע, שהרי כתוב במדרש תנחומא (פרי' וזאת הברכה) על הפסוק טוב עין הוא יבורך, וז"ל: יבא משה שענינו יפות לברכן הוא יברך את ישראל, ועליו אמר שלמה טוב עין הוא יבורך, אל תהי קורא יבורך אלא יברך, טוב עין זה משה רבינו שענינו יפות לברך את ישראל שברכן ארבע ברכות. ע"כ.

הרי מפורש בדברי חז"ל שלמדנו ממשה רבינו **שהטוב עין לא רק שהוא מבורך אלא הוא גם יברך**, דהיינו שניתן לו כח הברכה, ורבינו זצוק"ל שנהג בטובת עין יפה ורחבה עם כל אחד ואחד וכמו שזכרנו, זכה שניתן לו כח הברכה ולכן נתקיימו ברכותיו אצל רבבות אלפי ישראל.

יה"ר שזוכה ללכת בדרכיו של רבינו ולקחת משהו מכל האוצרות המלאים המסולאים בפז שהשאיר רבינו זצוק"ל אחרינו ברכה, ורבינו ימליץ טוב בעדינו ובעד כל עם ישראל הזקוקים לכ"כ הרבה ישועות ורחמים גדולים. וזוכה בקרוב לתחיית המתים בביאת משיח צדקינו בב"א.

פרים ורבים ומסתעפים בכל חלקי התורה, עד שכמדומה שלא זכה אף אחד אף פעם לריבוי תורה בסדר גודל כזה.

וכאן הבן שואל, בזכות מה זכה רבינו לזיכוי הרבים עצום חובק ולם שאין לתאר, ולא זו בלבד אלא שהזיכוי הרבים שלו הוא בתוך דברי התורה ובפרט בדברי תורתו של עצמו, מה הסוד.

ונראה שזכה לכך מחמת ה"טוב עין" שלו, ועל פי דברי הגמ' בנדרים (ל"ח א'): אמר רבי יוסי ב"ר חנינא לא ניתנה תורה אלא למשה ולזרעו, שנאמר כתב לך פסל לך, מה פסולתן שלך אף כתבן שלך, משה נהג בה טובת עין ונתנה לישראל ועליו הכתוב אומר טוב עין הוא יבורך וגו'. הרי מפורש שמה רבינו שנהג בטובת עין ונתן את התורה לישראל [ומבואר שם להלן שמדובר בפלפולה של תורה], בזכות זה הוא התברך.

ונראה שלכן זכה רבינו זצוק"ל לברכה עצומה כזו, כיון שנהג עם הציבור בטובת עין שאין לה קץ ושיעור, והטובת עין של רבינו זצוק"ל היה בעיקר ע"י לימוד התורה בעצמה ובמיוחד ע"י דברי תורתו שכ"כ השקיע בה.

רבינו הקדיש שעות ארוכות בכל יום לטובת הציבור, הן בכתיבת רבבות אלפי התשובות כאשר כמעט מעולם לא השיב פני הכותבים ריקם, תמיד השיב אם בארוכה אם בקצרה, והיה אומר שהוא משיב אפילו על שאלות פשוטות של צעירים, כיון שזה מחזק אותם ומעלה אותם בלימוד התורה.

הן בנתינת רשות לכל דכפין להדפיס ולפרסם את התשובות ברבים [ורק שלא יסמכו ע"ז להלכה], הן בנתינת הרבה מכתביו שכתב לעצמו בספר הזכרונות ממרן החזו"א זללה"ה לתלמידי חכמים שידיפסו בראש ספריהם, הן בקבלת קהל כאשר התדפקו על דלתות ביתו אלפי אלפי אנשים כמה וכמה שעות בכל יום, לברכה לעצה ולתושיה, באופן שיהא לכל אחד

הגאון רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א מח"ס "גם אני אודך" ו"פרדס יוסף החדש" על המועדים.

כשבאים לדבר על רבינו הגדול, מרן שר התורה, כל רז לא אניס ליה, רבינו הגדול, רבן של ישראל, רבי חיים קניבסקי זצוקללה"ה, הרי התחושה היא כמאמר הכתוב (שמות ג', ה') "של נעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא", רבינו הגדול היה כה מורם מעם עד שאין באפשר לנו קטני הקטנים לאמוד את גדלותו, ומכל שכן ועל אחת כמה וכמה לדבר בשבחו, ועם כל זאת חובתינו בעת הזאת ללמוד מדרכיו בקודש לפי מיעוט השגתינו.

כידוע ומפורסם בשער בת רבים מגודל ענוותנותו של רבינו הגדול, ואף לקטני קטנים ממנו בחכמה ובמנין, ויש עמדי בזה עובדא מופלאה, זכורני שביום מן הימים זכיתי לקבל מכתב מרבינו הגדול, ובו כתב לי בכתב יד קדשו: "כתבתי לך בהלכות חנוכה שאין להדליק בכוסות שלא נטבלו, ואעפ"י שצדדתי כן, אין האמת כן, וכשרים להדלקה, ויש לתקנו".

לא רק עונה טהורה למדנו מעובדא זו, אלא אף את מידת האמת שאחז בה רבינו הגדול בכל עוז ותעצומות, דאף על פי שמתחילה סבר כצד מסויים להלכה, מכל מקום כיון שאחר מכן חזר בו, טרח מעצמו להודיענו מחזרתו בלא שום גינוני כבוד, ובלא כחל ושרק. עוד יש להתבונן מעובדא זו עד כמה היה אצל רבינו הגדול חשיבות לכל מילי דאורייתא, אכן בחיי חיותו זכה להשיב על מאות אלפי שאלות בכתב (אני לבד זכינו בס"ד לקבל ממנו למעלה מאלף תשובות) ועם כל זה טרח להעמיד דברים על דיוקם, משה אמת ותורתו אמת.

אי אפשר לתאר עד כמה היה רבינו הגדול מחזק ומרומם את כל מי שבא בצל קורתו, לפני כעשרים שנה זיכני השם יתברך להוציא לאור עולם ספר תהלים עם פירוש גם אני אודך, והבאתי במתנה לרבינו הגדול, לאחר זמן מה כשבאתי לפניו, טרח לקום מכסאו ולהראות לי היכן התהלים מונח בארון ספריו, תוך כדי שהוא מוסיף שהוא אומר תהלים בספר זה, ושראה גם כן שהבאתי מדבריו בין הבתרים,

כמו כן בדרך כלל כשהיה רבינו הגדול כותב את שמי על הגלויה שהיה שולח, כתב זאת בקיצור ובראשי תיבות כדרכו בקודש: "ר"ג רבינוביץ", אך היו פעמים אשר כפי הנראה רצה לחזק את רוחי ולרוממני, וכתב את שמי באופן זה "רבן גמליאל רבינוביץ", וכל זה מפלאי מידותיו הקדושות לרומם את זולתו ולהיטיב לאחריו.

רזיאל המלאך

לפני כחמש עשרה שנים שלחתי לרבינו זצוק"ל שאלה האם נכון הוא מה שמקובל בפי הבריות שאסור ללמוד ספר רזיאל המלאך, שאומרים שלכן מדפיסים את הספר רזיאל המלאך כל כך קטן כדי שלא יוכלו לקרוא את מה שכתוב שם, כך תמיד היה מקובל מילדות. ורבינו השיב לי 'לא שמענו דבר זה'. ותקופה קצרה אחר כך שמעתי בעצמי את רבינו הקדוש זצוק"ל כמה פעמים איך שהוא היה שואל אנשים שבאו אליו **אם יש מישהו שהוא מכיר פירוש על הספר רזיאל המלאך.**

ולאחר זמן ממש בשנים האחרונות אחר שרבינו הקדוש זצוק"ל לא מצא פירוש, רבינו ישב וכתב בעצמו פירוש שלא כולם מכירים אותו, והוא פירוש הנקרא תשועת אדם, והוא כולו סודות התורה, וגם על פירוש זה הקב"ה זיכה אותי לכמה תשובות מרבינו על כמה דברים ששאלתי לפי ההשגה הקטנה שלי.

וכמה וכמה פעמים הייתי בחדר עם רבינו בעת שהוא כתב את הפירוש הזה והיו פניו להבים מקדושת התורה, היה זה מחזה נורא הוד, וזכורני פעם אחת שהכניסו לרבינו הקדוש זצוק"ל קבוצה גדולה של נערים שהתחילו להתקרב ליהדות והדבר נתעכב שם בחדר קצת יותר מדאי, ורבינו הקדוש זצ"ל זיע"א אמר אז בזה הלשון: **'הם לא מבינים שאדם הראשון מחכה?'**

כי אדם הראשון קבלו מרזיאל המלאך.

וקודם שרבינו התחיל כתיבת הפירוש, שמעתי מאחד מהתלמידים, מידידי, שהיה נוכח בחדר בשעת מעשה, והוא מעשה נורא שיש לנו לראות וללמוד עד כמה שאין לנו הבנה בהשגות הרוחניות שהיו לרבינו.

בערב שבת אחד כאשר רבינו הקדוש זצוק"ל היה באמצע קריאת שנים מקרא ואחד תרגום, לפתע רבינו ביקש שיביאו לו את הספר הקדוש רזיאל המלאך, וכולם שם התפלאו כי רבינו הקפיד לומר שמו"ת מבלי להפסיק באמצע כלל, אבל רבינו ביקש הספר והביאו לו את הספר.

וסיפר אותו תלמיד שזה היה מחזה נורא הוד שרבינו למד את כל הספר כולו מכריכה לכריכה מתחילתו ועד סופו בפעם אחת, ומיד מיד אחר שגמר מבלי שום הפסק בחדא מחתא המשיך את קריאת השמו"ת, והיה לפלא גדול, ומי יעמוד בסוד קדושים. כך היה רבינו שהיתה לו השתוקקות לידעת כל התורה כולה.

[סיפר לי מו"ח הגראי"ש שכטר שליט"א, שחתנא דב"נ הגרא"ד אפשטיין שליט"א סיפר לו, שכשאמו הסבתא הרבנית מרת אילה שרה הינדא שכטר ע"ה נחלתה במחלה הנוראה ליע, אביו הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל זיע"א הגיע לרבינו, וראה איך שרבינו עולה בסולם ומוציא מלמעלה מאיזה מדף ספר של קבלה, ומיד אח"כ רבינו סגר הדלת ולא ראה עוד מה היה בפנים, **אבל זה ראה בבירור שרבינו עסק וידע בקבלה גם לפני שלושים שנה,** (וכמדומה שמזקננו הגה"צ ר' אריה זצ"ל לא שמעו דבר זה כי הסתיר זאת ומסתברא שרבינו אמר לו שלא לספר מזה כלום)].

בראשית הדברים הנני מחויב לומר כי מי אנכי ומה אנכי שאבוא הנני הקטן לדבר בגדלותו של רבינו הקדוש זצוק"ל שהיה ראשו ורובו בשמים ענק שבענקים בעל מדרגות רוחניות עצומות שאין לנו כלל השגה בהם.

אלא שאמרו לי מגדולי התלמידים שזהו מחובתי לבוא וללמד לציבור את מה שראינו ונשמנו אצל רבינו. וגם מחובתי לומר שאי אפשר כלל להקיף מי היה רבינו הקדוש זצוק"ל ונאמר פה רק מעט פירוורים בלבד וגם זה רק לפי השגתינו הקטנה, במה שראינו וקבלנו בס"ד במשך השנים עם מעשיות שראינו בעינינו בס"ד. ובהזדמנות זאת קודם שנתחיל, הנני מודה להשי"ת על כך שזיכני להיות קרוב אל רבינו למעלה משלושים שנה ולקבל תורה והליכות חיים מרבינו

איתא בגמרא בשבת (קנ"ג א') והאמר ליה רב לרב שמואל בר שילת אחים בהספידא דהתם קאימנא ופירש רש"י אחים בהספידא דהתם קאימנא בשעת מיתתי התאמץ בהספד שלי שיתחממו ויכמרו רחמי העומדים ויבכו, דהתם קאימנא בשעת הספד ואשמע איך תתחמם, ובהמשך מבואר שם בגמרא שרב אמר את זה אפילו שהוא היה גברא רבה ובן עולם הבא, משום שאין בני אדם נכמרים כל כך על זקן כמו שפרש"י שם. ואנו למדין מזה ראשית שבשעת ההספד הנפטר נמצא אתנו, ועוד שבהספד צריך לחמם את הנמצאים כדי שיבכו.

והיות שרבינו הקדוש זצ"ל זיע"א נמצא כאן, והלואי שהיינו זוכים לראות את פניו הקדושים, על כן בתחילת הדברים הנני מבקש שיהיו הדברים שנאמר רצויים לפניו.

שקיעות בתורה

לפני כארבע שנים הייתי עם רבינו הקדוש זצוק"ל בחדר, וכאשר הגיע זמן מעריב רבינו הקדוש זצוק"ל היה באמצע לימודו והיה זה גמרא סנהדרין, והגבאים אמרו לרבינו זצוק"ל שהגיע זמן מעריב, **(כידוע שהיה מתפלל כל התפילות מיד כשהגיע הזמן משום רזיזין מקדימין).**

אבל רבינו היה שקוע בגמרא ולא שמע כלום, ניסו פעם שניה ולא הועיל, והלכו להביא את הכובע והחליפה שרבינו הקדוש זצוק"ל יראה שעומדים לפניו עם זה שאולי זה יעזור, אבל גם זה לא עזר, וכך עמדנו כמה וכמה דקות ליד רבינו כשהוא כל כולו שקוע בלימוד הגמרא, ועד שלא סיים את מה שהוא רצה, לא הועיל כלום, ורק כשגמר התפללו מעריב, כזו שקיעות נוראה, ויעידו על כך אלפי רבבות ישראל שבאו לבקש ברכות ועצות מפיו הקדוש שלא היה שם לב מהנעשה סביבו.

בקיאותו הנוראה של רבינו בכל חלקי התורה היתה נוראה ממש, ומעשים רבים ועצומים כבר נתפרסמו בזה. היו פעמים שרבינו אמר לי על מדרש מסויים שנמצא בתוס', **'לנו אין את המדרש ורק בתוס' זה מופיע'**, זה יכול לומר מי שבאמת יודע את כל התורה כולה. ובד"א ע"י תשובות הגר"ח ביצה כ"ה ב' כתב לנו רבינו שיכול להיות שהיה פירוש רש"י על מסכתות קטנות יעו"ש.

פרישות מהעולם

וכמה פעמים ששאלתי שאלות היה רבינו משיב שאינו יודע מה זה, ולדוגמה שאלתי בהלכות גניזה בנושא של דף למיניצה, וכן בהלי שבת בענין אש שיוצא משמיכת צמר סינטטי, כתב לי: איני מבין מה זה...

ואחד מידידי נ"י סיפר לי שהיה עם אביו ששאל לגבי סכך איזה דבר בהלי טומאה השייך לקרש של הקרטיבים, ורבינו אמר לו שאינו יודע מה זה קרטיב, ושיביא אליו את הקרש, וכך יראה השאלה. והדברים ידועים ומפורסמים בזה הרבה.

...

הספרים

ידוע שהיה בדעתו לכתוב ספרים כמו הספרים דרך אמונה על זרעים שכתב, גם לכתוב על רמב"ם טהרות וגם על רמב"ם קדשים, וכששמע שכבר יש מי שכותב על טהרות אז התחיל לכתוב על קדשים, שאמר בענווה שכבר יש מי שעושה זה, וזכינו לכרך אחד על רמב"ם הלכות בית הבחירה וכלי המקדש.

...

ענווה

וכמו כן במהלך השנים שרבינו הקדוש זצוק"ל השיב לי תשובות, כשהייתי מגיע היה אומר לי בכזו ענווה כשחיוך על פניו, 'אני עונה לך מקופיא ואתה תבדוק אחר כך אם עניתי לך נכון', נורא נוראות למתבונן, יושב כאן קדוש עליון שידע את כל התורה כולה ישר והפוך בבקיות נוראה ובעיון נורא, והוא אומר לאיזה אברך צעיר שבקושי יודע ללמוד 'אתה תבדוק אם עניתי לך נכון', מבהיל, מבהיל.

פעם הגעתי עם פיתקא שנכתבה בשם רבינו זיע"א, כי ביקשו שאבקש שיחתום בעצמו, ונענה רבינו ואמר: כן, כן, אני זוכר שאמרת את זה. והיה זה כמה שנים אחר כתיבת המכתב, ואח"כ בקשתי מה שביקשו ממני לבקש, ורבינו הביט בי ואמר בנועם ובחיוך: אתה חושב שאם אני יחתום זה באמת יעזור? כאומר שוודאי אין לזה השפעה, ואמרת: כן.

נענה רבינו ואמר: טוב, אם אתה אומר שזה יעזור, אז אני יחתום, ואכן חתם, אבל כזו ענווה גדולה שהיה סבור באמת שאין לזה השפעה כדי כך שיחתום בעצמו. נורא.

היה עוד פעם שהיה שאלה בסוכה של ביהכ"נ לדרמן, והגבאי המסור הצדיק הרה"ג ר' משה כהן שליט"א ביקש מרבינו הקדוש זצ"ל זיע"א שיבוא לבדוק ולהורות ההלכה, ושמעתי שאומר לו: אני לא רב, ובכל זאת הפציר ורבינו הקדוש זצ"ל זיע"א הגיע, וראיתי שאמר: לכאן ההלכה כך וכך, אבל אני לא רב! נורא. איזו ענווה.

ופעם כשבקשתי לזכות להיות עמו במחיצתו בעולם העליון, אמר בכזו פשטות בזה"ל: 'תבקש להיות עם צדיקים, שם יבורר מי באמת צדיק ומי לא', כאומר שאינו בטוח שהוא בכלל הצדיקים... ח"ו ח"ו.

...

פיאות

בכל ענין הפיאות היה מורה ללכת עמהם מלפני האוזניים והיה אומר שלא יתביישו במצוה של הפיאות, והוא כעין מה

שכתב המשנה ברורה בהלכות ציצית בתוקף שלא להכניס הציצית במכנסיים יעו"ש, כל כך היה הדבר בנפשו, עד כדי שזכורני שהגעתי עם בני נ"י שסבלו מזה בת"ת ורבינו הקדוש זצ"ל זיע"א אמר להם תשאירו את הפיאות בחוץ אדרבה כולם ילמדו ממכם איך צריך ללכת.

ופ"א שאלתי את רבינו עד איזה גודל צריך להיות האורך של הפיאות, ואמר לי: 'כל המרבה הרי זה משובח'.

ופעם אחת נתן ידו הקדושה על החזה של בני ואמר 'שיהיו לך פיאות ארוכות עד כאן'.

ופעם אחת א' מהתלמידים אמר לי שרבינו אמר לו בפירוש 'אני יודע שכשכולם יוצאים פה מפתח החדר כולם מחזירים את הפיאות לאחורי האזניים, אבל אם היו יודעים כמה שזה כואב לי הם לא היו עושים את זה', רבותי מי אמר דברים אלו הלא הוא רבינו הקדוש זצוק"ל זיע"א, לא מישהו אחר אלא רבן של ישראל וקדושו אמר זה בכאב, הוי אני אומר את הדברים בלב כואב על הכאב הגדול שהיה לרבינו בזה.

וכך גם בכל דבר של מוד"ה היה רבינו מואס בתכלית, וכפי שכבר כתב בספרו ארחות יושר על המיאוס שבדברים האלו, ועל המוד"ה כתב שם 'המוד"ה הארורה' יעו"ש.

...

לא הכיר את כלתו

זכורני מעשה שהיה, כידוע שהרבנית ע"ה היתה מושיבה נשים על כסאו של מרן הסטייפלער זיע"א שיתפללו עליו, ופ"א רבינו הקדוש זצ"ל זיע"א הגיע לבית, וכשכנס לחדרו פתאום ראה אשה יושבת על הכסא, ונדעק רבינו זעקה גדולה ומרה עד שקירות הבית נזדעזעו מרוב זעקתו של רבינו הקדוש באומרו 'מה עשיתם לי, ראיתי פני אשה', כל כך היה קדוש מאד מאד.

וסיפר לי נכדו שליט"א שכאשר אביו הגאון רבי יצחק שאול שליט"א הגיע לגור יחד עם רבינו אחר פטירת הרבנית ע"ה, אמו נכנסה לחדר שרבינו הקדוש זצוק"ל זיע"א היה ישן בו כדי לסדר שם את המטה.

ולפתע רבינו הקדוש נכנס לשם יחד עם אביו ועמו, ורבינו הקדוש שאל אותם מה אשה עושה פה, ובכלל לא הכיר שהיא כלתו, עד כדי כך רבינו הקדוש זצ"ל זיע"א לא היה מכיר אפילו את כלותיו, ואפילו שכמה שנים היה לומד הרבה בביתם הקודם.

...

שמיעת מקרא מגילה

נחקק לי מעשה שראיתי בחג שבועות א' שכשהתחילו לקרוא מגילת רות, רבינו הקדוש זצ"ל זיע"א ישב על כסאו בבית הכנסת, והתחיל מעט להתנמנם.

והיה זה מחזה נורא, איך שמיד שרבינו הקדוש זצ"ל זיע"א ראה שהוא מתחיל להתנמנם, מיד קם בקפיצה ברגע אחד וכך נשאר עומד בכל קריאת המגילה. היה זה ממש ספר מוסר חי.

[חלק מתוך מאמר לזכרו של רבינו זצוק"ל]

לומר שאינו כפוי טובה

ברכת הודאה מרובה על הכלל והפרט לשד"ר הרה"ג רבי אברהם רובינשטיין שליט"א, שבמשך שנים בשליחות רבינו הוביל דברים רבים למען משמרת היהדות בעיר ב"ב, ובשאר ארה"ק, רבינו חיבבו, ובדאי משמיה רבינו ימליץ יושר בעדו בהמשך פעליו הברוכים בזיכוי הרבים. ויתברך בכל מילי דמיטב. אכ"ר.